

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
alice.hallman@regeringskansliet.se

Remiss gällande Produktivitetskommissionens del betänkande Goda möjligheter till ökat välstånd (SOU 2024:29) och slutbetänkande Fler möjligheter till ökat välstånd (SOU 2025:96)

Er beteckning: Fi2025/01857

Sammanfattning

Länsstyrelsen Stockholm lämnar i detta remissyttrande synpunkter kring produktivitetskommissionens del – och slutbetänkande. Synpunkter lämnas kring produktivitet i offentlig sektor, länsstyrelsernas roll inom offentlig sektor, brottsförebyggande, hållbarhet klimat och miljö, bostadsförsörjning, planering och byggande samt arbetskraftsinvandring samt arbetsmarknadsutbildning.

Länsstyrelsen välkomnar att regeringen gav en produktivitetskommission i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur produktivitetstillväxten i näringslivet kan stärkas samt hur produktiviteten i den offentliga sektorn kan öka. Produktivitetstillväxt är en grundläggande förutsättning för långsiktigt välstånd, konkurrenskraft och finansieringen av välfärden. Det är därför positivt att frågan ges en samlad och bred genomlysning.

Det är särskilt värdefullt att kommissionens betänkanden kombinerar ett näringslivsperspektiv med ett fokus på offentlig sektors effektivitet. Ett väl fungerande samspel mellan privata och offentliga aktörer är avgörande för att undanröja tillväxthinder, minska onödiga administrativa bördor och skapa bättre förutsättningar för innovation, investeringar och kompetensförsörjning.

Länsstyrelsen är positiv till kommissionens förslag kring hur produktiviteten i offentlig sektor kan stärkas samt att inspel kring att länsstyrelsernas roll inom regional utveckling bör stärkas. Länsstyrelsen är också positiv till att kommissionen lyfter vikten av högkvalificerad arbetskraftsinvandring och behovet av stärkt arbetsmarknadsutbildning. Vidare välkomnar Länsstyrelsen att kommissionen lyfter kriminalitet och organiserad brottslighet som hämmande faktorer för produktivitetstillväxten samt att klimat- och miljöpåverkans inverkan.

Länsstyrelsen konstaterar att flera förändringar gjorts avseende plan- och bygglagstiftningen, strandskyddslagstiftning och lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Det kan vara rimligt att beakta dessa innan nya omfattande förändringar genomförs.

Länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsen välkomnar att regeringen gav produktivitetskommissionen i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur produktivitetstillväxten i landet kan stärkas och det är särskilt värdefullt att kommissionens betänkanden kombinerar ett näringslivsperspektiv med ett fokus på offentlig sektors effektivitet.

Länsstyrelsen vill framföra att det är viktigt att beakta regionala och lokala förutsättningar i implementering av föreslagna insatser utan att tappa den nationella riktningen. I detta har Länsstyrelsen som statens förlängda arm en viktig roll att spela i ett operativt genomförande.

Produktivitet i offentlig sektor (SOU 2024:29)

Länsstyrelsen instämmer i kommissionens bedömning att offentlig sektor ligger efter i användandet av digitalisering internationellt sett, stora krafttag behövs för att vända utvecklingen och det är sannolikt det område som skulle gynna offentlig sektors produktivitet mest.

Tydliga verktyg där offentlig sektor skulle kunna utforska, lära och utveckla nya arbetssätt inom digitalisering i samverkan med akademi och näringsliv skulle leda till ökat effektivisering, förenklingar och produktivitet.

Länsstyrelsen ser positivt på kommissionens bedömning att för att lyckas med regelförenklingar inom staten behövs synpunkter regelbundet tas in från företag och berörda.

Länsstyrelsernas roll inom regional utveckling (SOU 2024:29)

Länsstyrelsen ser positivt på betänkandets förslag om att länsstyrelsernas roll inom regional utveckling bör stärkas. Länsstyrelsen instämmer också i kommissionens bedömning om att flytten av det regionala utvecklingsansvaret från staten (länsstyrelserna) till regionen bör utvärderas. I detta ligger även hur det har påverkat länsstyrelsernas möjligheter att balansera exempelvis tillväxtperspektivet i breda avvägningar i samhällsfrågor. Länsstyrelsen anser att staten – förslagsvis genom länsstyrelserna – bör få en tydligare och starkare roll i den regionala utvecklingspolitiken.

Detta är särskilt angeläget i en huvudstadsregion som Stockholms län, där tillväxtfrågorna är av nationell betydelse. Komplexa avvägningar mellan bostadsbyggande, infrastruktur, näringslivsutveckling, klimatmål och andra statliga intressen sker dagligen.

Tydliga förväntningar finns på att länsstyrelserna i högre utsträckning ska väga in ett tillväxtperspektiv i sin verksamhet, vilket är tydligt i exempelvis regleringsbreven de senaste åren där förväntningarna ökat. Länsstyrelsen förväntas bidra strategiskt till regional utveckling, men saknar ett tydligt uppdrag och i viss mån även resurser.

Utifrån ett brottsförebyggande perspektiv (SOU 2024:29 och SOU 2025:96)

Kriminalitet, välfärds kriminalitet och organiserad brottslighet är alla hämmande faktorer för produktivitetstillväxten. Det är dock utifrån ett brottsförebyggande perspektiv väsentligt att beakta att flera av de föreslagna åtgärderna i kommissionens betänkanden kan leda till ökade risker om de genomförs utan tillräcklig kontroll och tillsyn. Förenklade regler och snabbare tillståndprocesser kan göra det svårare för myndigheter att noggrant granska ägarförhållanden, finansiering samt om företag följer regler om skatt och arbetsvillkor. Detta är särskilt allvarligt inom branscher som bygg, transport och service, där det redan finns stora problem med

arbetslivskriminalitet, svartarbete och penningtvätt. Dessa problem är kopplade till systemhotande brottslighet som undergräver samhällets funktioner och förtroende. Vidare kan förslag om ökad konkurrens och effektivisering i offentlig verksamhet, till exempel vid upphandling, innebära risker för att oseriösa och kriminella aktörer lättare kan ta sig in i välfärdsverksamheter och andra offentligt finansierade tjänster.

Bostadsförsörjning, planering och byggande (SOU 2024:29 och SOU 2025:96)

Länsstyrelsen ser positivt på produktivitetskommissionens ambition att presentera förslag som syftar till att sträva efter en ändamålsenlig reglering för att effektivisera och förenkla bostadsbyggandet. Länsstyrelsen instämmer vidare i att det krävs flera åtgärder som rör arbetssätt och förändring i lagstiftning för att nå en effektiv och ändamålsenlig reglering.

Av de förslag som presenteras gällande planprocesser, strandskydd och bostadsförsörjning kan Länsstyrelsen konstatera att det dels behövs fördjupade analyser och konsekvensbedömningar för att kunna ta ställning till förslagets effekter. Länsstyrelsen noterar även att det under tiden för att produktivitetskommissionens arbete har fattats ett flertal beslut om förändrad lagstiftning liksom att flera förslag till förändrad lagstiftning ännu bereds. Länsstyrelsen anser att det därför är viktigt att utvärdera de lagändringar som har genomförts inom plan- och bygglagstiftning, strandskyddslagstiftning och lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar innan det fattas beslut om ytterligare förändringar i nämnd lagstiftning.

För att kunna ta ställning till förslagets eventuella effekter är det av stor vikt att den lägesbild och problembild som beskrivs i rapporten aktualiseras för att överensstämma med samhällsutvecklingen och de samhällsutmaningar som länsstyrelsen möter i Stockholms län.

Åtgärder som vi bedömer skulle gagna samhällsplaneringen extra är översyn av vassare verktyg för kommuners ansvarstagande för bostadsförsörjningen, samt en översyn av handläggningstider, avseende vad som är möjligt att förändra. Länsstyrelsen bedömer vidare att för att åstadkomma goda möjligheter till ökat välstånd, bör regeringen ta hjälp av Boverket i det fortsatta arbetet. Gällande de lagändringar som redan genomförts under utredningens

framtagande, bedömer vi vidare att regeringen bör invänta effekterna av dem, innan nya förslag läggs fram.

Hållbarhet, klimat och miljö (SOU 2025:96)

Länsstyrelsen välkomnar att betänkandet lyfter att produktivitetens utvecklingen kan ha överskattats historiskt då kostnader för klimat- och miljöpåverkan inte beaktats i tillräcklig utsträckning. Vidare lyfts att den fortsatta tillgången till naturkapital och ekosystemtjänster i form av t.ex. biodiversitet, ren luft och vatten är grundläggande för produktivitet och tillväxt. Länsstyrelsen vill belysa att fler förslag som rör resurseffektivitet så som exempelvis cirkulär ekonomi, transport- och energieffektivisering behövs för att säkra naturkapital och ekosystemtjänster för framtiden och undvika att produktivitetens utvecklingen minskar på grund av klimat- och miljöpåverkan.

Underlätta högkvalificerad arbetskraftsinvandring (SOU 2025:96)

Länsstyrelsen ser positivt på kommissionens förslag att underlätta för individer med kompetens som efterfrågas på den svenska arbetsmarknaden. För att kunna attrahera högkvalificerad arbetskraft som väljer att etablera sig behöver kommissionens förslag kompletteras med insatser som underlättar för närstående och barn. Det är välkänt att den närmaste familjens möjligheter att finna ett sammanhang är avgörande för om man väljer att stanna i Sverige över tid. Insatser för närstående kan t ex omfatta både arbete, utbildning och bostad.

Stärkt arbetsmarknadsutbildning (SOU 2025:96)

Länsstyrelsen ser positivt på kommissionens förslag kring att öka antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildningar. Det är dock viktigt att anpassa arbetsmarknadsutbildningar och förberedande utbildningar än mer än vad som redan görs till de kunskapsnivåer som potentiella elever har och beakta målgruppens behov och förutsättningar. Utbildningsformerna bör beakta individer som lärt sig svenska som vuxna samt vuxnas lärande generellt exempelvis arbetsplatsförlagt lärande (APL). Viktigt är också att arbetsmarknadsutbildningarna inte konkurrerar om samma elevunderlag som yrkesutbildningar och andra förslag på utbildningar som finns i delbetänkandet. Länsstyrelsens erfarenhet

är att det oftast finns färre utbildningsmöjligheter inom kommunal och privat regi för individer som studerar Sfi på de lägre nivåerna och för individer som befinner sig i eller riskerar långtidsarbetslöshet. För att öka produktiviteten och minska utanförskapet i samhället bör utbildningsformer för denna grupp ses över.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen vill framföra att det hade varit önskvärt att få ge synpunkter på delbetänkandet SOU 2024:29 i ett tidigare skede då flera förslag i detta redan genomförts eller är under utredning. Det gäller bland annat förslag som är viktiga för miljön, strandskydd, undantag av naturskydd i samband med utbyggnad av elnät, PBL och klimatmålen.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av vikarierande länsöverdirektör Lotta Medelius-Bredhe med utvecklingsledare Micaela Tonndorf som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Anna Conzen, avdelningschef Helena Remnerud, avdelningschef Johanna Lindgren och chefsjurist Shiva Norvad medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.